

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10CoP/10/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1711217276
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 05. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2012:1711217276.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave vo veci starostlivosti o maloletého: Z. Z., nar. XX. Z. XXXX, bytom u matky a zast. opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok, matky: M. K., nar. X. P. XXXX, bytom Y., J. E. XX, zast. advokátkou: JUDr. Mária Jezerská, Trnava, Hlavná 42 a otca: G. Z., nar. X. M. XXXX, bytom P. XXX/XXX, zast. advokátkou: JUDr. Eva Klemová, Pezinok, M. R. Štefánika 1, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Trnava z 21. februára 2012 č. k. 20P/57/2012 - 110 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa m e n í tak, že maloletého predbežne ponecháva v starostlivosti matky, v časti požadujúcej zmenu podmienok výkonu práva otca na styk s maloletým návrh matky zamietla a tým mení aj uznesenie Okresného súdu Pezinok z 12. apríla 2011 č. k. 11P 64/2011-21 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2011 č. k. 11CoP 171/11-50.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením súd prvého stupňa zamietol návrh matky na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým matka požadovala praktické obmedzenie práva otca na styk s maloletým, tak ako toto bolo dočasne upravené najmä zmeňujúcim uznesením Krajského súdu v Bratislave označeným vo výroku tohto uznesenia odvolacieho súdu. V čase skoršieho prejednávania veci súdmi v obvode Krajského súdu v Bratislave totiž Okresný súd Pezinok návrh otca na dočasnú úpravu pomerov zamietol, Krajský súd v Bratislave naopak na odvolanie tohto účastníka styk upravil na každý páry víkend od piatka od 17.00 hod. do nedele do 17.00 hod., v nepárnych týždňoch na utorok a štvrtky medzi 16.00 a 18.00 hod. a v priebehu letných prázdnin vždy v 28., 29., 32. a 33. týždni a matka požadovala redukciu práva otca na styk len na párne soboty od 10.00 do 18.00 hod. a na 32. a 33. týždeň počas letných prázdnin. Okresný súd Trnava (na ktorý bola po skoršom rozhodovaní prenesená príslušnosť) zamietnutie návrhu odôvodnil právne ust. § 102 ods. 1 bližšie neoznačeného právneho predpisu (zjavne inak O. s. p., čiže Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), vecne potom záverom, že najmä pre krátkosť času od predošlej dočasnej úpravy pomerov (predbežným opatrením Krajského súdu v Bratislave) a pozitívny vzťah maloletého s jeho otcom treba trvať na dodržiavaní úpravy ustálenej už právoplatným uznesením o predbežnom opatrení a tomuto prispôbovať mimoškolské aktivity maloletého, nie teda naopak (jedným z dôvodov návrhu matky boli tréningy maloletého pripadajúce na určený čas styku v rámci tzv. pracovného týždňa).

Proti tomuto uzneseniu podala včas odvolanie matka a navrhla ho zmeniť predbežným zverením maloletého do jej osobnej starostlivosti a úpravou styku otca s maloletým v zmysle jej návrhu. Predbežnému opatreniu Krajského súdu v Bratislave vytkla nedostatok komplexnejšej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností (pre nevytvorenie takýmto súdom podkladu pre úpravu styku tým, že by sa rozhodlo aj o tom, ktorý rodič má mať dieťa v osobnej starostlivosti, na čo potom reagovala zmenou návrhu na predbežné opatrenie v odvolacom konaní), tentoraz napadnutému uzneseniu potom nevyhodnotenie toho, že predbežným opatrením má byť styk upravený len v nevyhnutnom rozsahu,

nemajú tu byť vážnejšie pochybnosti o potrebe predbežnej úpravy a pri zamietnutí jej návrhu nebol vzatý zreteľ ani na zmenu pomerov (predstavovanú zmenami správania maloletého, zmenou jeho bydliska a pribudnutím tomuto mimoškolských aktivít).

Otec i opatrovník navrhli napadnuté uznesenie potvrdiť a to nad rámec stotožnenia sa s dôvodmi súdu prvého stupňa predovšetkým pre riadne podmienky otca umožňujúce výkon práva na styk s maloletým a nedostatok dôvodov meniť skoršiu úpravu, u ktorej matka s nevdôľou nesie stále ešte dobrý vzťah maloletého k jeho otcovi a nemá ochotu skoršie uznesenie rešpektovať (otec), resp. pre nemožnosť preferovania tzv. voľnočasových aktivít dieťaťa na úkor práva rodiča na styk s dieťaťom (opatrovník).

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. a/ O. s. p. v medziach odvolania celú vec (pretože konanie vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa je konaním zahájiteľným aj bez návrhu, v ktorom súdy nie sú viazané návrhmi účastníkov na konkrétnu úpravu vrátane odvolacích návrhov) a to podľa § 214 ods. 2 O. s. p. bez pojednávania, pretože tu nešlo o vec samu a zároveň ani o žiaden zákonom ustanovený prípad potreby prejednávania takejto veci na pojednávaní odvolacieho súdu, pričom dospel k záveru, že i keď treba prisvedčiť námietke odvolateľky, týkajúcej sa neúplnosti úpravy predbežným opatrením majúcim sa podľa jej návrhu (matky maloletého) zmeniť, odvolaniu inak vecný úspech priznať nešlo.

Podľa § 76 ods. 1 písm. b/ O. s. p. predbežným opatrením môže súd uložiť účastníkovi najmä, aby odovzdal dieťa do starostlivosti druhého z rodičov alebo do starostlivosti toho, koho označí súd a podľa písm. f/ tohto ustanovenia, aby niečo vykonal, niečoho sa zdržal alebo niečo znášal.

Podľa § 36 ods. 1 Zák. o rodine (zákona č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení) rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

Podľa § 25 ods. 1 Zák. o rodine rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s maloletým dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo a dohoda o styku rodičov s maloletým dieťaťom sa stane (za predpokladu, že k nej dôjde - pozn. odvolacieho súdu) súčasťou rozhodnutia o rozvode; podľa odseku 2 tohto ustanovenia ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom podľa odseku 1, súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvode, čo inak neplatí, ak rodičia úpravu styku žiadajú neupraviť a podľa odseku 3 tu citovaného ustanovenia ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd obmedzí styk maloletého dieťaťa s rodičom alebo ho zakáže.

Napokon podľa § 26 Zák. o rodine ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností.

Zhora citované ustanovenia predstavujú ako tzv. hmotnoprávny podklad rozhodovania súdov o úprave výkonu rodičovských práv a povinností spolu nežijúcich rodičov maloletých detí (vo vzťahu k najvýznamnejším otázkam na takomto poli, ktorými sú úprava 1. osobnej starostlivosti o deti, 2. výživného a 3. styku), tak i podklad procesnoprávny vtedy, ak sa požaduje úprava už skôr, než rozhodnutím vo veci samej (čím treba rozumieť požiadavku na poskytnutie dočasnej ochrany práv vo forme predbežného opatrenia). Nedostatok dohody rodičov o podmienkach výkonu ktoréhokoľvek z práv a povinností, týkajúcich sa maloletého dieťaťa, je potom sám osebe dôvodom pre úpravu príslušnej otázky súdom a to v prípade potreby i bez vyčkávania na čas vydania konečného rozhodnutia vo veci (ktoré často môže byť i zámerne niektorým z rodičov odďaľované). Je potom záverom ustálenej rozhodovacej praxe tunajšieho odvolacieho súdu (judikatúry) v tu zmieňovanej oblasti (v oblasti rodinného práva všeobecne a pri úprave výkonu rodičovských práv a povinností osobitne), že úprava každého čiastkového práva a povinnosti, u ktorého má význam aj otázka osobnej starostlivosti o dieťa, si vyžaduje vytvorenie i podkladu pre takéto (závislé) rozhodnutie (v podobe rozhodnutia o starostlivosti). O taký prípad štandardne ide ako u požiadavky (v tejto veci dosiaľ neuplatnenej) na predbežnú úpravu vyživovacej povinnosti (kde je čo i len predbežné vyriešenie otázky, ktorý z rodičov sa má o maloleté dieťa starať, nevyhnutným pre následné posúdenie ďalšej otázky, u ktorého z rodičov sa má otázka vyživovacej povinnosti riešiť len ako predbežná a u ktorého naopak už výrokom súdneho rozhodnutia - tu bez zreteľa na jeho dočasnosť), tak i u požiadavky na predbežnú úpravu styku (tejto naopak v

prejednávanej veci uplatnenej a to postupne oboma rodičmi dieťaťa) - u ktorej podstata problému tkvie v tom, ktorý z rodičov má až do rozhodnutia vo veci samej podiel na výchove maloletého uplatňovať v rámci výkonu starostlivosti oňho a ktorý bude naopak (opäť prípadne i len predbežne) vykázaný do pozície toho, kto má svoj výchovný podiel realizovať v rámci časových úsekov vyhradených na výkon práva na styk s dieťaťom.

Okrem úvah zhora potom pre vecnú zmenu skoršieho rozhodnutia, týkajúceho sa práv a povinností rodičov a maloletého dieťaťa (ktorou vecnosťou tu treba rozumieť zmenu spôsobu úpravy nastolenej skorším rozhodnutím, i tu prípadne aj len vo forme predbežného opatrenia), je rozhodujúcim hľadisko zmeny pomerov (tzv. klauzula rebus sic stantibus). Žiadne súdne rozhodnutie upravujúce výkon rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu (predbežné opatrenia z toho nevynímajúc) tak nemusí byť definitívnym, k jeho zmene však možno pristúpiť len v odôvodnených prípadoch, v ktorých na skoršej úprave dosť dobre trvať nemožno.

Záver súdu prvého stupňa, že o prípad takejto zmeny pomerov v prejednávanej veci nešlo, potom treba považovať za správny.

Odhliadnuc od absencie rozhodnutia aj o úprave starostlivosti o maloletého (v predbežnom opatrení Krajského súdu v Bratislave) totiž nešlo ponechať bez povšimnutia nielen faktor prílišnej krátkosti času medzi právoplatnosťou skoršieho rozhodnutia a podaním návrhu na jeho zmenu (pri právoplatnosti zmeňujúceho uznesenia Krajského súdu v Bratislave dňom 8. augusta 2011 návrh matky požadujúci zmenu takéhoto rozhodnutia došiel Okresnému súdu Trnava už 1. decembra rovnakého roka), ale tiež to, že primárnym dôvodom návrhu matky na zmenu rozsahu styku otca s maloletým síce boli mimoškolské aktivity maloletého v čase prichádzajúcom do kolízie s časovými úsekmi vyhradenými právu otca na styk s maloletým, u takýchto aktivít však predovšetkým z odvolania matky a príloh k nemu vyplynulo, že k započatiu navštevovania tréningov v Aikido dojo došlo až v školskom roku 2011/2012 (evidentne teda až v čase, v ktorom už matke muselo byť známe, že v čase prichádzajúcom do úvahy pre tréningy tieto prídu do kolízie s právom otca na styk s dieťaťom). Napriek tomu, že zásadne nie je dôvod neakceptovať námietku matky, že v prípade kolektívnych záujmových aktivít prispôsobovanie ich časového harmonogramu jednému záujemcovi môže byť spojené s ťažšie prekonateľnými prekážkami, rozhodujúcim tu bolo, že zmenu pomerov použitú za dôvod zmeny skoršieho rozhodnutia o styku vytvorila sama matka s vedomím existencie rozhodnutia majúceho sa rešpektovať a práve z tohto dôvodu šlo o okolnosť, na ktorú pri rozhodovaní nebolo možno vziať zreteľ.

To muselo platiť dvojnásobne, ak odvolaciemu súdu nemohlo uniknúť ani to, že existencia ďalšieho dôvodu pre matkou požadované rozhodnutie, teda príčinná súvislosť medzi výkonom práva otca na styk s maloletým a zmenami v správaní maloletého nebola ničím preukázaná (pričom charakter konania o predbežné opatrenie, teda konania bez vykonávania dokazovania možnosť takéhoto preukázania v skutočnosti vylučoval) a že sa tu pod pláštikom ochrany záujmov maloletého v skutočnosti sledovalo obmedzenie skorším rozhodnutím ustáleného rozsahu práva otca na styk s dieťaťom. Navrhovaný „výpadok“ práva otca na styk v rozsahu dvoch hodín v priebehu dvoch pracovných dní bol totiž sprevádzaný i súvisiacimi požiadavkami matky na redukciiu tzv. prázdninového styku zo štyroch na dva prázdninové týždne (na polovicu) a to obdobne platilo u tzv. víkendového styku (ktorý sa mal z dvoch dní, teda 48 hodín vrátane dvoch prenocovaní maloletého u otca „scvrknúť“ na 8 hodín, čiže jednu šestinu v rámci sobôt), oboje bez toho, aby matka jednak aj potrebu takejto zmeny čímkoľvek relevantným odôvodnila a aby na druhej strane ponúkla otcovi primeranú kompenzáciu - z čoho takto bolo treba usúdiť i na praktické usvedčenie matky z neochoty očakávateľným spôsobom participovať na výkone práva otca na styk s maloletým.

Za opísanej situácie tak s výnimkou nápravy opomenutia Krajského súdu v Bratislave (predbežne rozhodnúť aj o starostlivosti maloletého na strane toho rodiča, ktorého právo na styk s dieťaťom nemá byť upravované) nebol dôvod pre ústup od súdom prvého stupňa zvoleného riešenia.

Odvolací súd preto v súlade so závermi zo svojej skoršej rozhodovacej praxe v obdobných veciach (tu por. napr. uznesenie Krajského súdu v Trnave z 9. marca 2012 č. k. 10CoP/7/2012-55, inak vo veci Okresného súdu Piešťany sp. zn. 5P/14/2012), na ktorých ani v tejto veci nevznikol dôvod nič meniť, podľa § 220, § 163 ods. 2, § 166 ods. 1 a § 167 ods. 2 O. s. p. rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto svojho uznesenia. Napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa teda zmenil tak, že maloletého

predbežne ponechal v starostlivosti jeho matky (ktoré rozhodnutie vyjadruje na jednej strane predbežnú opodstatnenosť konzervácie faktického stavu starostlivosti matky o dieťa za použitia opaku predbežného opatrenia výslovne predpokladaného ustanovením § 76 ods. 1 písm. b/ O. s. p., na druhej strane potom predstavuje i tú časť z komplexu práv pri výchovnom pôsobení na maloletého, ktorú ešte je dôvod upraviť predbežným opatrením), v časti požadujúcej návrh na zmenu skoršieho predbežného opatrenia o styku návrh matky zamietol (čím sa rozhodnutia súdov oboch stupňov v takejto časti „prekryli“ a len tu šlo i o faktické potvrdenie napadnutého uznesenia podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p.) a takýmito rozhodnutiami v ich súhrne (reálne inak len prvým z nich) tiež zmenil (doplnil) skoršie rozhodnutia o predbežnom opatrení.

O trovách konania rovnako (ako pred ním už súd prvého stupňa) nerozhodoval, nakoľko tu okrem zásadnej možnosti rozhodovania o trovách predbežného opatrenia až v rámci rozhodnutia o veci (§ 145 O. s. p.) šlo o konanie zahájiteľné aj bez návrhu, v ktorom právo na náhradu trov konania účastníkov nevzniká zo zákona (podľa bezvýnimočného pravidla zakotveného v ustanovení § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p.). Súd prvého stupňa ani odvolací súd by preto nemohol o takejto otázke rozhodnúť inak než prevzatím zákonnej úpravy, takže by tu o rozhodovanie ani nešlo (tým je len výber medzi aspoň dvoma do úvahy prichádzajúcimi možnosťami) a preto takúto zdanlivú nezvyčajnosť (nerozhodovanie o trovách) postačovalo vysvetliť len v odôvodnení rozhodnutia (ako to práve teraz urobil i tunajší súd).

K prijatiu tohto uznesenia došlo pomerom hlasov 3 : 0, teda jednomyseľne (§ 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.